

Η συστολή είναι ένδειξη αρετής

/ Γενικά / Ορθόδοξη πίστη

Ναι, παιδιά, η ντροπή έχει αυτά τα υπέροχα χαρακτηριστικά. Και θα δείτε στη συνέχεια το πως και το γιατί... Την αφορμή για όλα όσα θα αναπτυχθούν έδωσε μία επιστημονική έρευνα, που ήρθε στο φως της δημοσιότητας.

Η έρευνα αυτή έγινε από το Πανεπιστήμιο της Καλιφόρνιας μεταξύ 60 φοιτητών¹.

Και τι έδειξε; Πως «αποτελεί κρυφό πλεονέκτημα το να είναι κανείς ντροπαλός»! Πως «οι ντροπαλοί αποδεικνύονται πιο έμπιστοι και πιο γενναιόδωροι»!

Και πως «νοιώθει κανείς πιο άνετα, όταν εμπιστεύεται ντροπαλούς ανθρώπους και μάλιστα θέλει να συσχετιστεί μαζί τους»! Όπως δε τόνισαν οι ειδικοί κοινωνικοί ψυχολόγοι – ερευνητές «η συστολή είναι ένδειξη αρετής»!

Όπως και να το κάνουμε η ντροπή είναι πολύ μεγάλη αρετή. Οι αρχαίοι την αποκαλούσαν αιδώ, την δε έλλειψη της ηθικής συστολής και την αδιαντροπιά, την αποκαλούσαν αναίδεια! Παράλληλες έννοιες είναι η αισχύνη και η αναισχυντία! Λέγεται, μάλιστα, πως στους αρχαίους η αιδώς είχε και την έννοια του σεβασμού και της ευλάβειας προς τον Θεό η τους άρχοντες, καθώς και της συστολής κάποιου από φόβο μήπως τους δυσαρεστήσει.

Ήταν δε τόσο υψηλή αρετή γι' αυτούς, που έλεγαν πως καθόταν στο θρόνο του Θεού. Άρα έχει θεία προέλευση και καταγωγή, θεία ενέργεια. Όπως και να το κάνουμε η ντροπή (αιδώς) είναι μέγα δώρο του Θεού στον άνθρωπο. Μας το έδωσε ως όπλο στον αγώνα μας να μείνουμε ηθικά ακέραιοι και ενάρετοι. Ο Άγιος Γρηγόριος Θεολόγος γράφει πως «η αιδώς προστατεύει την αγνότητα, όπως τα φύλλα προστατεύουν τον καρπό».

Όταν οι πρωτόπλαστοι παρέβηκαν την εντολή του Θεού τρώγοντας απ' τους καρπούς του δένδρου, που τους είχε απαγορεύσει, ασφαλώς αμάρτησαν. Και τι έγινε τότε; Δεν μιλούσαν πλέον με τον Θεό, αλλά κρύβονταν από Αυτόν! «Είμαστε γυμνοί, πως μπορούσαμε να Σε δούμε;», Του είπαν. Άρα με την ντροπή ο Θεός βοηθούσε τον άνθρωπο να καταλάβει το λάθος του, να συνέλθει, να μετανοήσει, να το ομολογήσει. Να γιατί η ντροπή είναι μεγάλο δώρο Του σε όλους μας.

Ως τέτοια αρετή που είναι, ασφαλώς αποτελεί μέγα προτέρημα σε όποιον την διαθέτει. Κατ' αρχήν τι δείχνει; Πως αυτός είναι ασφαλώς ευσυνείδητος. Εύστοχα είπαν: «Η ντροπή είναι το αποτέλεσμα της σωστής συνείδησης». Έπειτα είναι γνώρισμα των εναρέτων. Είπαν υπέροχα πως «όπου υπάρχει ακόμη λίγη ντροπή, εκεί και η αρετή απ' την καρδιά δεν έχει ολότελα σβήσει».

Και πως «την ημέρα που δε θα μπορούμε πια να κοκκινίζουμε, θα πρέπει να ομολογήσουμε, ότι έχουμε πέσει πολύ χαμηλά». Ναι! Ο Αριστοτέλης έλεγε πως «το χρώμα της ντροπής είναι το ωραιότερο». Κάτι που θυμίζει τούτο τον λόγο: «Να είσαι υπερήφανος όταν μπορείς και κοκκινίζεις»!

Ο Μένανδρος τόνιζε πως «η ντροπή είναι της ομορφιάς το κάστρο» και άλλοι πως «η αιδώς στολίζει την ομορφιά, όπως η δροσιά τη φύση». Τι μεγαλείο!

Στ' αλήθεια, πόσο φοβερός είναι ο αναιδής και ο αναίσχυντος! Ο Πλάτων έλεγε: «Θεωρώ χαμένο τον άνθρωπο, που έχασε τη ντροπή του»! Ο Ευριπίδης θεωρούσε ότι το μεγαλύτερο ελάττωμα των ανθρώπων είναι η αναίδεια. Και δεν είχε άδικο αν σκεφτούμε πως ο αναιδής έχει υπερβεί τον εαυτό του, έχει εγκαταλείψει τις αρχές του, έχει αρνηθεί τις αξίες του, κινείται εκτός ορίων και δεν έχει πλέον κανένα φραγμό σε τίποτα! Κατά τον Ηρόδοτο «όταν η γυναίκα αποβάλλει τον χιτώνα, αποβάλλει και την ντροπή».

Δηλαδή η πράξη της αυτή είναι η αποκάλυψη της κατάντιας της η με άλλα λόγια

της αναίδειάς της! Ο Ισοκράτης τόνιζε κι αυτό: «Όσα είναι ντροπή να τα κάνεις, είναι ντροπή και να τα λες»! Γιατί τα αναιδή λόγια στα σίγουρα οδηγούν και στις αναιδείς πράξεις. Κατά τον Μένανδρο, πάλι, «ο άνθρωπος που δεν έχει ούτε ιερό ούτε όσιο, αυτός έφθασε στο αποκορύφωμα της αναίδειας».

Τονίζει επ' αυτού ο Αγ. Γρηγόριος Παλαμάς: «Πράγματι, όταν φύγει η ντροπή απ' την ψυχή, τότε εισέρχεται ολόκληρος ορμαθός κακών. Γιατί όποιος απομακρύνει την αιδωγενόμενος εκτός εαυτού, δεν αντιλαμβάνεται ούτε τι πράττει ούτε τι λέει».

Ας προσέξουμε και τούτη την παρατήρηση του ι. Χρυσοστόμου: «Όταν η ψυχή αναγκαστεί να χάσει την ντροπή για μία και μόνη φορά, περιπίπτει σε πώρωση κι έκτοτε ούτε σε λόγους γλυκείς υπακούει ούτε με απειλές κάμπτεται ούτε με ευεργεσίες συγκινείται. Γίνεται χειρότερη απ' την πόλη που κακίζει ο Προφήτης με τα λόγια του αυτά: "Πήρες την όψη πόρνης, χάθηκε η ντροπή σου" (Ιερ. 3,3)». Τι φοβερή κατάσταση λοιπόν!

Αλλά πως καταντά ο άνθρωπος να γίνεται έτσι; Όπως και να το κάνουμε η αναίδεια, η αναισχυντία, η αδιαντροπιά είναι διαβολική κατάσταση! Αναφέρει ο ι. Χρυσόστομος: «Δεν είναι τόσο κακό η αμαρτία, όσο η αδιαντροπιά που ακολουθεί την αμαρτία.

Δεν είναι φοβερό το να αμαρτάνει κανείς, όσο η αναισχυντία και η αδιαντροπιά, που ακολουθεί την αμαρτία». Δηλαδή, η αναίδεια υπερ βάνει κι αυτή την αμαρτία! Κι αυτό γιατί η αναίδεια είναι δαιμονική ενέργεια και επήρεια. Αυτό ακριβώς έλεγε ο Γέροντας Παΐσιος.

Ότι δηλαδή «η αναίδεια είναι δαιμονική ιδιότητα και κυοφορεί την αναλγησία και την αμετανοησία». Κυριεύει δε, αυτούς που είναι φιλήδονοι. Και δεν παύει να συνοδεύει την απιστία και την ανταρσία κατά του Θεού. Να πηγάζει από τον εγωισμό. Γι' αυτό και κατά τον Άγιο Γρηγόριο Θεολόγο «είναι η πιο μεγάλη απ' όλες τις αρρώστιες»!

Μη ξεχνούμε δε αυτό που τονίζει ο Άγιος Ισίδωρος Πηλουσιώτης: «Αυτός που κάνει εκείνα που είναι ολοφάνερα κακά και δεν κινείται, αυτός είναι φανερό, ότι κρυφά δεν θα αφήσει τίποτε από τα απαγορευμένα που να μη το κάνει». Τι κατάντια!

Το πρώτο παράδειγμα ανθρώπου που θα μπορούσε να αναφέρει κανείς επ' αυτού, είναι ο Κάϊν. Όταν σκότωσε τον Άβελ, τον αδελφό του, και ρωτήθηκε από τον Θεό

«που είναι ο αδελφός σου;» εκείνος Του απάντησε αναιδέστατα: «Δεν ξέρω, μήπως είμαι φύλακας του αδελφού μου;»!

Γι' αυτό και ο ι. Χρυσόστομος τονίζει πως «ο Θεός δε μισεί τόσο πολύ εκείνον που αμαρτάνει, όσο εκείνον που δεν ντρέπεται!»!

Εξάλλου ποιός είναι ο μέγας αναιδής; Ο ίδιος ο διάβολος! Αυτός διέστρεψε τα πράγματα με την αμαρτία και αφαίρεσε την αιδωάπό τον άνθρωπο. Οπότε τι παρατηρεί κανείς; Πως ενώ ο Θεός ευθύς εξ αρχής δίνει τη ντροπή, για να συγκρατήσει τον άνθρωπο, ο διάβολος κάνει ακριβώς το αντίθετο.

Με την αμαρτία διώχνει τη ντροπή από τον άνθρωπο! Ακόμη και τότε που ο Θεός μας δίνει ως φάρμακο την μετάνοια, ο διάβολος τι κάνει; Αφαιρεί την ντροπή τότε που αμαρτάνουμε και την βάζει τότε που μετανοούμε! Αναφέρει επ' αυτού υπέροχα ο ι. Χρυσόστομος: «Ντροπή να νοιώθεις όταν αμαρτάνεις, όχι όταν μετανοείς.

Κοίταξε τι σου έκανε ο διάβολος. Υπάρχουν δύο πράγματα. Η αμαρτία και η μετάνοια. Η αμαρτία είναι το τραύμα, η μετάνοια το φάρμακο.

Όπως ακριβώς για το σώμα υπάρχουν φαρμακα και τραύματα, το ίδιο και για την ψυχή. Υπάρχουν αμαρτήματα και η μετάνοια. Η αμαρτία έχει μέσα της τη ντροπή, η μετάνοια έχει το θάρρος και την παρρησία... Στο τραύμα υπάρχει πύον και μόλυνση, υπάρχει ντροπή, υπάρχει χλεύη.

Στη μετάνοια υπάρχει η δύναμη να καθαρίζει αυτό που έχει μολυνθεί... Γνωρίζοντας λοιπόν ο σατανάς, ότι η αμαρτία έχει την ντροπή, πράγμα που μπορεί σε μεγάλο βαθμό ν' απομακρύνει εκείνον που αμαρτάνει, ενώ η μετάνοια έχει την παρρησία, πράγμα που είναι ικανό να προσελκύσει εκείνον που μετανοεί, αντέστρεψε τη θέση κι έδωσε στη μετάνοια την ντροπή και την παρρησία στην αμαρτία»!

Αλλά πάντοτε πρέπει να ντρέπεται κανείς; Όχι βέβαια, παρά μόνο όταν αμαρτάνει, όταν παραβαίνει σε κάτι την συνείδησή του. Τότε και μόνο. Τονίζει ο ι. Χρυσόστομος: «Είναι καλό το να κοκκινίζουμε από ντροπή, αλλ' όταν πράττουμε κάτι απ' αυτά που είναι άξια τιμωρίας εκ μέρους Εκείνου, ο οποίος πρόκειται να μας κρίνει στη μέλλουσα ζωή. Εν όσω όμως δεν υπάρχει κάτι τέτοιο που να ενοχλεί τη συνείδησή μας, για ποιό λόγο να ντρεπόμαστε;».

Επιπλέον υπάρχει και η περίπτωση εκείνη κατά την οποία η αναίδεια είναι καλή! Μιλάμε τότε για την καθ' όλα «επαινετή αναίδεια», όπως την αποκαλεί ο Αγ.

Ιωάννης της Κλίμακος! Ποιά είναι ακριβώς; Εκείνη που είχε η φτωχή χήρα στην παραβολή του Χριστού, που πήγαινε συνεχώς και παρακαλούσε τον δικαστή να της αποδώσει το δίκιο της. Δηλαδή τότε που με επιμονή μεγάλη καταφεύγουμε στον Θεό και ζητάμε το έλεός Του.

Και τι παρατηρεί σήμερα κανείς; Πως όλα τα μέσα, μας ωθούν να κάνουμε πράγματα χωρίς καμιά ντροπή, όλο και πιο νωρίς, ακόμη και τότε που είμαστε παιδιά η και νήπια ακόμη! Στοχεύουν στο να χάσουμε την αθωότητά μας, και την αιδώ, που την συνοδεύει, κι απ' αυτά ακόμη τα πρώτα βήματα της ζωής μας. Όπως πάλι, και να διατηρούμε την αναίδεια ως το τέλος της ζωής μας. Και σ' αυτά ακόμη τα βαθιά μας γεράματα!

Είναι καταπληκτικός, παιδιά, τούτος ο λόγος του Αγ. Γρηγορίου του Θεολόγου: «Το κοκκίνισμα προκαλεί τον σεβασμό». Η επιστημονική έρευνα έδειξε πως πρόκειται για τον σεβασμό των ανθρώπων. Όμως τελικά αποδείχθηκε πως προκαλεί ακόμη κι αυτή την χάρη του Θεού. Γιατί προέρχεται απ' την ίδια τη χρήση του όπλου, που μας έδωσε στη μάχη μας με το κακό και την αμαρτία...

1. Δημοσιεύτηκε στο επιστημονικό περιοδικό «Journal of Personality and Social Psychology».
2. Γράφει ο Σοφοκλής: «Ζηνί σύνθρακος θρόνων αιδώς».
3. Βλεπ. το έργο μας «ΡΟΔΟΣΤΑΓΜΑ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΙΚΗΣ ΣΟΦΙΑΣ».

Κ. Γ. Παπαδημητρακόπουλος

Ορθόδοξος Τύπος αρ. φυλ. 1985 9 Αυγούστου 2013

Πηγή: orthodoxigynaika.blogspot.gr